

zeer opmerkelijk, dat op 8-2, een dag, dat het kwik even boven het vriespunt kwam, merels, lijsters en heggemusjes begonnen te zingen.

RECTIFICATIE

Broeder Arnoud heeft laten weten, dat op bladz. 4 van de lopende jaargang van het Maandblad foutief staat weergegeven, wat hij tegelijk met het vertonen van visresten uit een ijsvogelnest betreffende de rivierdonderpad, *Cottus gobio*, had medegedeeld. Doornige uitsteeksels komen bij *Cottus gobio* enkel voor aan de kieuwdeksels, en wel een groter, dat naar boven gebogen staat en nog een kleiner, dat naar beneden gekromd is. De huid bevat geen schubben, behalve op de zijlijn. De determinatie geschiedde dus naar de stekels op de kieuwdeksels.

In een aquarium had hij eens een rivierdonderpad van 8 cm. Het dier hing bewegingloos, als dood, op een stengeltje van een waterplant, met de kop schuin omlaag, toen een elrits binnen zijn bereik kwam. Plotseling greep de rover toe, en de elrits zat dwars in zijn bek. Spr. wilde dit visje redden, doch de prooi werd bliksemsnel een kwartslag gedraaid, en verdween toen meteen in haar geheel in de bek.

Een andere keer had deze rivierdonderpad een larve in zijn bek van een libel van 2—2½ cm, en ook deze prooi kwam niet meer los, doch werd geleidelijk verzwolgen, met de kop naar voren in de muil van de rover. Het keelgat van een gedroogd exemplaar mat bijna 4 mm; levend en elastisch kan zo'n keelgat een grote prooi dus wel verwerken.

Het gedroogde diertje heeft Spr. gehalveerd om het inwendige van de bek te kunnen bekijken;

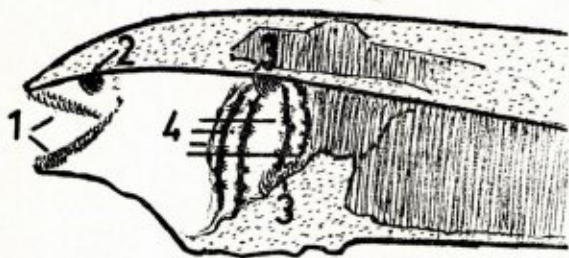

Fig. 1. Overlangse doorsnede van de bek met bewapening van *Cottus gobio* naar gedroogd exemplaar. Zie verklaring in de tekst. Br. Arnoud.

ken; zie figuur 1) Boven- en onderkaak blijken bezet met een zeer groot aantal tanden, glanzend en wit, en betrekkelijk lang. Zij staan dicht opeen en zijn naar achteren gebogen. Zij vormen links en rechts een spits beginnende maar steeds breder wordende band. 2) Hierop volgt een op het ploegschaarbeen ingeplante groep tanden. 3) Een zelfde tandenhoopje vindt men boven en onder, vóór de keelopening. Hiermede is de bewapening van de bek niet compleet. 4) Ontsnapping van de prooi rechts en links tussen de kieuwspleten door is onmogelijk, daar de kieuwbogen op regelmatige afstanden verhogen dragen, waarop telkens weer enige tandjes. Boven zo'n moordkuil mag wel geschreven staan: Gij die hier binnentreedt, laat alle hoop maar varen!

VERSLAG VAN DE BIJZONDERE VERGADERING TE HOENSBROEK OP WOENSDAG 6 MAART 1963.

De voorzitter, Dr. Kruytzer, wijst bij de opening op het bijzondere van deze bijeenkomst: het genootschap is de gast van het tentoonstellingscomité „Wie waren wij?“, in de meest moderne openbare leeszaal van Nederland, terwijl Drs. Romein ons een voorproefje gaat geven van de lezing, die hij in de cyclus van het comité zal houden over: „Van mineraal tot mens“.

Drs. Romein laat ons in de eerste helft van zijn betoog zien, hoe men er toe gekomen is, in de levende wereld een samenhangend geheel te zien, dat zich via ketens van zich steeds wijzigende levensvormen ontwikkeld heeft uit een ons nog onbekende oervorm van het leven. Spr. doet dit aan de hand van dia's van fossiel materiaal, en betreft ook biochemische argumenten in zijn betoog.

Hij wijst ook op het feit, dat de wetenschap niet stil is blijven staan bij het onderzoek naar de ontwikkeling van de tegenwoordige fauna uit een oervorm van het leven, maar ook schakels ziet met de levenloze natuur, met het mineralenrijk dus, dat zelf weer zou zijn voortgekomen uit de concentratie van energie.

In het tweede deel van zijn lezing gaat Drs. Romein dan in op de mogelijke verklaringen van de ontwikkeling van het leven. Wij stoten daarbij op twee denkrichtingen: De ene, het

finalisme, die de drijvende kracht van de evolutie zoekt in het inwendige van de organismen zelf; en een tweede, het neo-darwinisme, die die kracht zoekt in de uitwendige omstandigheden, in navolging van Darwin. Spr. eindigt zijn betoog met de hoop uit te spreken, dat deze tweede denkrichting erin zal slagen tenslotte een natuurwetenschappelijke verklaring te vinden voor het ontstaan en de voortgang van het leven, d.w.z. deze gebeurtenissen uit te drukken in de processen, die verlopen volgens de ons bekende natuurwetten.

Alvorens ons gezelschap van ongeveer 35 leden over de tentoonstelling rond te leiden, verrast **Ir. van Riel**, de voorzitter van het comité, ons met een causerie over een belangrijke fase in de opgang van de mensheid: hoe de voedselverzamelaars en jagers zich ontwikkeld hebben tot voedselproducenten en veeboeren. Dit heeft plaats gehad aan het einde van het Mesolithicum, en moet geschied zijn in een beboste streek met een grote verscheidenheid van gewassen. Landbouw zou in geen geval ontstaan zijn als een gevolg van voedseltekort, en de pootlandbouw zou ouder zijn dan de zaailandbouw. Ook de behoefte aan vezels voor de visserij en de jacht, en kleurstoffen voor het ritueel zou een rol hebben gespeeld bij de keuze der landbouwgewassen.

De fraaie tentoonstelling bevatte een keur van artefacten en gebruiksvoorwerpen, alle afkomstig uit onze streken, die in hoofdzaak eigendom zijn van partikulieren. De wetenschappelijke supervisie was in handen van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek te Amersfoort.

GEGEVENS OVER DE WASBEER, *PROCYON LOTOR* (L.), IN NEDERLAND.

door
B. HOEKSTRA en V. van LAAR

In het Natuurhistorisch Maandblad van 30 juni 1961 heeft Dr. A. van Wijngaarden mededeling gedaan van een wasbeer die omstreeks 25 augustus 1960 in een klem werd gevangen op de kasteelboerderij Daelenbroekhof bij Herkenbosch (Gemeente Melick en Herkenbosch). Volgens de auteur (p. 55) zou het dier de eerste vangst van dit Noordamerikaanse roofdier in Nederland betreffen.

Voor zover wij konden nagaan heeft deze wasbeer echter drie voorgangers, nl. een exemplaar dat (waarschijnlijk in november) 1929 bij Heerlen werd geschoten, een mannelijk exemplaar dat op 16 februari 1954 bij Gramsbergen (Overijssel) in een klem werd gevangen en een exemplaar dat op 5 januari 1955 in de omgeving van de Wielingsheuvel bij Veenendaal (Gelderland) door een zandauto werd doodgereden.

De herkomst van de dieren uit Heerlen en Gramsbergen is niet bekend, de wasbeer die bij Veenendaal werd doodgereden schijnt uit het Ouwehands Dierenpark te Rhenen (Utrecht) te zijn ontsnapt.

De gegevens over de wasbeer uit Heerlen danken we aan een mededeling van H. Schmitz S.J. op de maandelijks vergadering van het Natuurhistorisch Genootschap op 3 december 1929. In het verslag van deze vergadering (Natuurhistorisch Maandbl. 18: 143—144) staat over deze wasbeer het volgende vermeld: „Pater Schmitz vraagt, of 't bekend is, waar de zoopas te Heerlen geschoten Waschbeer van afkomstig is. De Voorzitter zegt, dat dit niet bekend is. Wel zijn, naar hij hoorde, in de omgeving enkele kleinere kwekerijen van zilvervossen, maar spr. gelooft niet, dat daar ook waschberen worden gehouden. Pater Schmitz deelt mede, vernomen te hebben dat in de Eifel een farm is, waar ook waschberen worden gekweekt. 't Zou interessant zijn, om te weet te komen, of 't hier geschoten exemplaar daar vandaan is.”

Een aanvulling op dit bericht vindt men in het verslag van de vergadering op 1 oktober 1930 (Natuurhistorisch Maandbl. 19: 110):

„Pater Schmitz vertelt, dat in de Köln. Volkszeitung van 20 Mei 1930 een bericht voorkomt, dat drie waschbeeren ontsnapt zijn uit een vossenkwekerij in de Eifel en dat de dieren zich een tijdlang hebben opgehouden in een bosch bij Rhon (Eifel), maar dat men hen tot nog toe niet heeft kunnen bemachtigen. Zou een van de drie soms 't dier kunnen zijn, dat eenigen tijd geleden geschoten is in de buurt van Heerlen?”

Gegevens over de datum van de vangst, lichaams- en schedelmaten en het geslacht van dit dier schijnen niet bekend te zijn.

Over de mannelijke wasbeer die op 16 februari